

CENTRUL COMERCIAL de prestare a serviciilor de producție în spațiul rural

*Tudor Bajura,
dr. hab, prof., INCE*

Inițiat în cadrul Programului de Stat (proiect științific 20.80009.08.07.16 ”Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020-2023”), primul proiect investițional de tip-model a ieșit recent de sub tipar și poate fi oferit (fără plată, telefon de contact – 022-50-11-23, mun. Chișinău) la solicitarea beneficiarilor potențiali. Ulterior, este preconizat, inclusiv, plasarea proiectului respectiv pe pagina web a Institutului Național de Cercetări Economice – <https://ince.md/>.

Cu toate acestea în proiectul menționat anterior accentul este plasat pe prestarea serviciilor de mecanizare a lucrurilor agricole, transportare a mărfurilor, reparație și/sau deservire tehnică a mașinilor agricole, alimentare cu benzină, motorină etc., cu timpul, lista serviciilor prestate, evident, va fi extinsă prin dezvoltarea capacităților de construcții capitale, de păstrare (camere frigorifice), sortare și/sau ambalare a produselor agricole etc. În afară de aceste servicii, Centrele susmenționate vor asigura ducerea evidenței contabile pentru gospodăriile agricole mici și/sau mijlocii, evaluarea obiectelor imobiliare ale acestora cu scopul gajării lor și obținerii creditelor bancare, elaborarea proiectelor investiționale noi pentru businessul mic (mijlociu) etc.

Conform datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, sectorul mic și mijlociu din cadrul agriculturii autohtone, fie și slab asigurat cu mijloace de producție, produce aproape 2/3 din produsul agricol anual brut. Pentru anul 2019, de exemplu, valoarea respectivă a constituit mai mult de 21,4 mlrd. lei sau (în medie) – 25,3 milioane lei în calcul la un sat (o comună) anual [1]. Aproape 1/3 din acest volum de producție îl constituie serviciile prestate, corespunzător, obținute de către producătorii agricoli mici și/sau mijlocii. De menționat, că valoarea produsului agricol brut în Republica Moldova, fie în calcul la un hectar de suprafață agricolă (un cap de animal), fie în calcul la un producător agricol, este de 3-4 ori mai mică decât în țările europene industrial dezvoltate. Deci, rezervele de creștere sunt enorme, însă ele nu pot fi practic materializate fără implicarea investițiilor considerabile, tehnologiilor moderne, soiurilor de plante și raselor de animale înalt productive etc.

O bună parte din factorii susmenționați privind formarea agriculturii moderne se realizează treptat în cadrul sectorului mic și mijlociu de producție, care este mult mai flexibil și se dezvoltă mult mai dinamic în comparație cu întreprinderile agricole mari, specializate, preponderent, în producerea culturilor extensive, precum sunt grâul, porumbul, floarea soarelui etc.

Avem în vedere, în primul rând, dezvoltarea sectorului zootehnic, ramurilor și/sau subramurilor de producere a legumelor, cartofului, evident, plantațiilor de viț de vie, celor de fructe, de pomu oare, etc. Anume pentru aceste domenii de activitate agricol , care la ziua de ast zi prevalează în sectorul mic și mijlociu, este necesar crearea structurilor specializate de prestare a serviciilor de producție anterior enumerate.

Din alt punct de vedere, drept argumente neîndoielnice privind necesitatea formării rețelei naționale bine dezvoltate a Centrelor Comerciale de prestare a acestor servicii, pot fi utilizate datele Cadastrului Funciar al Republicii Moldova și ultimului Recensământ General Agricol, conform cărora la data de 1 ianuarie 2019 din numărul total de 349453 exploatații agricole mici și mijlocii numai 8037,4 sau 2,3% au avut la dispoziție tractoare proprii de diferite modele [2; 3]. Tot din sursele susmenționate putem constata că 77,0% la sută din tehnica agricolă, disponibilă la data respectivă, avea o vechime de 10 ani și mai mult de exploatare, corespunzător, cerând cheltuieli esențiale pentru reparație, piesele de schimb etc.

Reieșind din faptul, că tehnica agricolă modernă este înalt productivă, ea nu poate fi rațional și eficient utilizată pe suprafețe agricole mici, cu dimensiuni de 4-5 ha în calcul la o singură exploatație. Totodată, chiar și cele mai simple ființe tehnologice includ în conținutul lor mai multe operațiuni de mecanizare, de transport, de încălzire etc., fiecare fiind bazat pe utilizarea agregatelor mai mult sau mai puțin specializate. Toate aceste considerente duc la o singură concluzie – necesitatea concentrării tehnicii agricole în cadrul structurilor specializate de prestare a serviciilor, adică, în cadrul Centrelor Comerciale de deservire a sectorului agrar.

În calitate de formă organizatorico-juridică, cea mai atractivă pentru înființarea Centrelor Comerciale susmenționate a fost selectată – Societatea cu Răspundere Limitată (SRL).

Proiectul-model al întreprinderii de prestare a serviciilor agricole, în continuare, Centrul Comercial "Alfa-Agrotehservis" SRL, conține descrieri detaliate ale serviciilor prestate, analiză și evaluarea pieței de desfacere, componența tehnică, dimensiunile fizice și perspective de asociere cu alte structuri analogice.

Pentru beneficiarii potențiali va prezenta interesul mărimea costurilor investiționale planificate, precum și dimensiunile ambelor – costurilor operaționale și prețurilor de piață a serviciilor prestate pentru primul an de funcționare a entității "Alfa-Agrotehservis" SRL. Totodată, este prezentată și evaluarea totală a costurilor și prețurilor de piață a serviciilor, realizate pe parcursul întregii perioade de funcționare a proiectului investițional (16 ani).

Ca rezultat final, în cadrul proiectului investițional – crearea Centrului Comercial "Alfa-Agrotehservis" SRL sunt calculați indicatori de performanță, de exemplu, indicatorul rentabilității în condițiile economiei cu "zero" inflație și/sau în condițiile economiei inflaționiste, precum și

termenul de recuperare a investițiilor ($T_{p.p.}$), care constituie (pentru condițiile preconizate) – 9,05 ani.

Conform investigațiilor efectuate, reieșind din aprecierile prealabile pozitive ale proiectului în cauză, entitatea economică – Centrul Comercial „Alfa-Agrotehservis” SRL, fiind înființată în conformitate cu condițiile, stipulate la etapa inițială (destul de abstractizat) de elaborare, poate servi drept model de lansare a afacerilor respective în spațiul rural al Republicii Moldova, favorizând sectorul mic și mijlociu de activitate agricolă autohtonă.

PROIECTUL INVESTIȚIONAL
de tip model pentru sectorul agrar - întreprindere de prestare a serviciilor
de mecanizare, transport, reparație și deservire tehnică a mașinilor agricole „Alfa-
agrotehservis” SRL

Bibliografie:

1. Anuarul Statistic al Republicii Moldova, Biroul Național de Statistic al Republicii Moldova, a.2020, Chișinău, pag. 274.
2. Hotărâre de Guvern al Republicii Moldova cu privire la aprobarea Cadastrului Funciar conform situației la 1 ianuarie 2019, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.159-161 din 3 mai 2019, p. 13-20.

3. Studiu tematic privind dotarea exploatațiilor agricole ale Republicii Moldova cu construcții agricole, mijloace tehnice și echipament, Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, a.2016, Chișinău, Recensământ General Agricol, 2011, p. 80-82.